

ΕΚΚΛΗΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ ΣΤΙΣ ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Το Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ εκφράζει βαθύτατη θλίψη για την απόφαση της Ιεράς Συνόδου του Πατριαρχείου Μόσχας να συστήσει ρωσική εξαρχία εντός της δικαιοδοσίας του παλαιφάτου Πατριαρχείου Αλεξανδρείας. Η συγκεκριμένη αντικανονική πράξη προσβάλλει πρωτίστως θεμελιώδεις εκκλησιολογικές αρχές, ερειδόμενες στις κανονικές αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων· αποτελεί δε ισχυρό πλήγμα κατά της ενότητας της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Παρεπόμενο αυτής της ενέργειας είναι η αποδυνάμωση του κύρους και της μαρτυρίας της Εκκλησίας μας στον σύγχρονο κόσμο. Από τη μελέτη των ιστορικών πηγών συνάγεται ότι τέτοιες πράξεις εν τέλει στρέφονται κατά των υπαιτίων της αντικανονικότητας.

Ο θεολογικός κόσμος παρακολουθεί με πόνο την υφέρπουσα, λόγω κυρίως του εθνοφυλετισμού, εσωστρέφεια στους κόλπους της Ορθόδοξης Εκκλησίας, η οποία εσχάτως, δυστυχώς, συνδέεται και με τη λογική του «οφθαλμόν αντί οφθαλμού». Το οθνεϊόν αυτό πνεύμα προς το Ευαγγέλιο του Χριστού αντιστρατεύεται πρωτίστως στους νόμους της συνοδικότητας και της ενότητας, τους οποίους πρώτος εισηγείται ο ίδιος ο Ιδρυτής της Εκκλησίας. Από τις διδαχές των πατέρων γνωρίζουμε ότι η Εκκλησία, επί υψηλού όρους κειμένη, ακτινοβολεί το ευαγγελικό μήνυμα «της των πάντων ενώσεως». Σε αυτό το πλαίσιο η χρήση της κοσμικής εξουσίας, επί της οποίας θέλει να οικοδομηθεί μια εγκόσμια εκκλησιαστική κυριαρχία, θεωρείται ένας πειρασμός, παρόμοιος με εκείνον του Χριστού στην έρημο, γι' αυτό απορρίπτεται με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο από τους πατέρες, ακόμη και από θύραθεν συγγραφείς, με χαρακτηριστική την περίπτωση του Ρώσου λογοτέχνη Θ. Ντοστογιέφσκι στον Μεγάλο Ιεροεξεταστή των Αδελφών Καραμαζώφ.

Ο πειρασμός της εξουσίας, που απορρέει από την αίσθηση του ισχυρού, αυτού που μπορεί να χρησιμοποιεί ακόμη και τους μηχανισμούς μιας υπερδύναμης, αλλά και τα κανάλια της προπαγάνδας για να φανεί πειστικός, ουδεμία σχέση έχει με το φρόνημα των Πατέρων. Στην πολύπαθη Αφρικανική Ήπειρο, η Εκκλησία οικοδομήθηκε με τη θυσιαστική διακονία αδυνάμων, κατά τους κοσμικούς όρους, ιεραποστόλων, πλην όμως ισχυρών με τη χάρη του παντοδυνάμου Θεού. Η υπεροψία του κοσμικού άρχοντα, σύμφωνα με τον Απόστολο των

Εθνών Παύλο, καταρρέει ενώπιον της πνευματικής δύναμης των Αγίων του Θεού, δηλαδή των αφοσιωμένων εργατών του Αμπελώνος Κυρίου.

Είναι άδικο και εν τέλει βλασφημία κατά του Αγίου Πνεύματος το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας, το οποίο εσχάτως αναθάλλει με τους αγώνες, το μαρτύριο και την μαρτυρία των ταπεινών ιεραποστόλων να υφίσταται αυτή την αντικανονική συμπεριφορά από μια αδερφή και νεώτερη κατά τα Δίπτυχα Ορθόδοξη Εκκλησία· μάλιστα, όταν η ίδια στις διαχριστιανικές της σχέσεις δείχνει την ιδιαίτερη ευαισθησία να μην προσβάλλει, για παράδειγμα, την καλή συνεργασία με τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία. Επισημαίνουμε ότι, όταν η Εκκλησία της Ρωσίας υφίστατο τις κακουχίες από το άθεο καθεστώς, οι ελληνικής παράδοσης Εκκλησίες, πάση δυνάμει, κατέθεταν τη συνδρομή τους, για να στηρίξουν στην πίστη τους αδερφούς Ρώσους Ορθοδόξους και να απαλύνουν τον πόνο τους. Σε αυτή την περίπτωση κυριαρχούσε το πνεύμα της ενότητας, που ευλογείται από τον Θεό. Περαιτέρω, υπενθυμίζουμε ότι το Πατριαρχείο Μόσχας λειτουργούσε καλύτερα, όταν στην πράξη συστοιχούσε προς τις πνευματικές υποθήκες, την εμπειρία και την παράδοση των παλαιφάτων Πατριαρχείων, ιδίως της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας. Είναι γνωστές πολλές περιπτώσεις πνευματικής συνδρομής του Οικουμενικού Πατριαρχείου για την εδραίωση της Ορθοδοξίας στη ρωσική γη.

Η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος της Ορθοδόξου Εκκλησίας (Κρήτη 2016) διεκήρυξε ότι: «Οι Ορθόδοξες Αυτοκέφαλες Εκκλησίες δεν αποτελούν συνομοσπονδία Εκκλησιών αλλά τη Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία», και ως τέτοια οφείλει να καλλιεργεί και να προάγει την ενότητά της. Η ίδια Σύνοδος αποφάσισε ότι δεν νοείται Διασπορά στα όρια της δικαιοδοσίας των Τοπικών Αυτοκεφάλων Ορθοδόξων Εκκλησιών. Επομένως, η Εκκλησία της Ρωσίας με τη συγκεκριμένη ενέργειά της προσβάλλει και σύγχρονες συνοδικές αποφάσεις που έγιναν αποδεκτές και από την ίδια, καθότι αυτή συνυπέγραψε όλα τα προσυνοδικά κείμενα.

Το μέλλον της Ορθόδοξης Εκκλησίας προϋποθέτει την ενότητα και κατά τούτο οφείλουμε όλοι να εργαστούμε προς αυτή την κατεύθυνση, σεβόμενοι και στηρίζοντες τους εκκλησιαστικούς θεσμούς. Η πρόσφατη εμπειρία από την πανορθόδοξη συνεργασία προς την Αγία και Μεγάλη Σύνοδο άνοιξε τον δρόμο για τη δημιουργική και την τελέσφορη συνεργασία των Τοπικών Εκκλησιών. Αυτή η πορεία θα πρέπει να συνεχιστεί.

Επόμενοι στην αποστολική και πατερική παράδοση, έκκλησή μας είναι η επαναφορά της κανονικής τάξης, διά της οποίας αναθάλλει η μαρτυρία της Ορθοδοξίας στον κόσμο και δοξάζεται ο εν Τριάδι Θεός. Η ευθύνη όλων για την καταλλαγή είναι μεγάλη.

Ο Πρόεδρος του Τμήματος

Καθηγητής

Κωνσταντίνος Π. Χρήστου